

Місячний Економічний Моніторинг України

- Юлія Тимошенко стала Прем'єр-міністром України, отримавши підтримку переважної більшості народних депутатів.
- Віктор Ющенко заявив про бажання України добитися членства в НАТО та, пізніше, ЄС.
- Зростання реального ВВП у січні 2005 року становило 6,5% дпр, уповільнившись порівняно з минулорічним показником.
- Позитивне сальдо торгівлі товарами досягло 3,7 млрд. доларів США, при цьому найбільшим торговельним партнером України став розширений ЄС.
- Початок процесу реприватизації створив невизначеність щодо забезпечення прав власності в Україні.
- У січні-лютому НБУ збільшив офіційні резерви до 10,9 млрд. доларів США.

**№3 (53)
березень
2005**

Політика: Юлія Тимошенко стала Прем'єр-міністром України

4 лютого Верховна Рада 373 голосами затвердила кандидатуру Юлії Тимошенко на посаду Прем'єр-міністра України. Новий Кабінет Міністрів було сформовано в той же день, причому більшість посад обійняли народні депутати з колишніх опозиційних фракцій. Нові губернатори областей були призначені на тому самому засіданні. Новопризначений Прем'єр-міністр запропонував на розгляд Парламенту Програму діяльності Кабінету Міністрів, яка була прийнята 357 голосами, що дозволяє Урядові працювати один рік до розгляду результатів його діяльності в парламенті. Одним з перших кроків новопризначеного Уряду стало підпорядкування 14 державних комітетів міністерствам, що засвідчило початок адміністративної реформи.

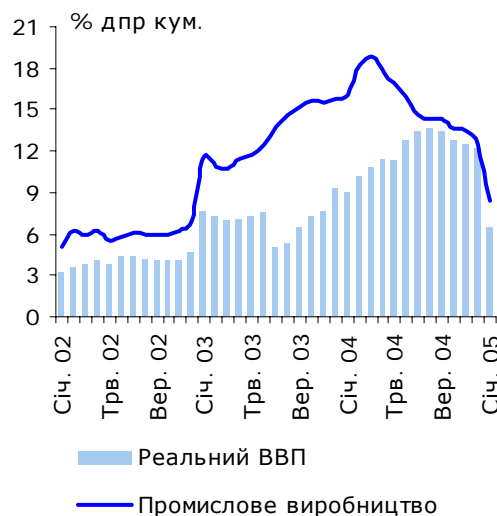
Лютий був відзначений інтенсивною зовнішньою-політичною діяльністю нового Президента та його команди. Пан Ющенко був єдиним президентом країни-нечлена НАТО, запрошеним на самміт альянсу. Він взяв участь у роботі комісії Україна-НАТО, учасником якої був також Президент США Джордж Буш. Президент України наголосив на готовності покращити співробітництво з НАТО, спрямоване на майбутнє членство України в цій організації. Протягом 8-го засідання Ради співробітництва України - ЄС, що відбулася у Брюсселі, ЄС формально визнав про-європейські амбіції України та дав зрозуміти, що дотримання нових зобов'язань країни щодо принципів демократії та реформ відкриває нові перспективи у відносинах Україна - ЄС. Віце-прем'єр з питань європейської інтеграції Олег Рибачук підписав План дій Україна - ЄС, який визначатиме співробітництво між Україною та Європейським Союзом до 2007 року. В той же час В. Ющенко наголосив на бажанні України розпочати переговори щодо членства в ЄС у 2007 році за умови успішного виконання Плану дій.

Реальний сектор: Зростання реального ВВП уповільнилося на початку 2005 року

За даними Держкомстату у січні 2005 року реальний ВВП зріс на 6,5% дпр порівняно з 9,0% дпр за січень минулого року. Уповільнення темпів зростання у промисловості та торгівлі, а також від'ємні темпи зростання будівництва пояснюють зниження показника зростання ВВП. У будівництві додана вартість зменшилася на 1,0% дпр у реальному вимірі, значною мірою завдяки закінченню великих проектів, як-то будівництва атомних реакторів. Зростання промислового виробництва становило 8,4% дпр, тобто уповільнилося майже вдвічі порівняно з минулим

Населення: 47,3 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 28,7%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 10,8%
Інвестиції/ВВП: 20,1%
Експорт: Росія 17%, ЄС 33%
Імпорт: Росія 35%, ЄС 32%

Промислове виробництво та зростання реального ВВП

Джерело: Держкомстат

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультаций
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.kiev.ua

роком. Основною причиною стало різке сповільнення темпів розвитку машинобудування, обсяги виробництва якого збільшилося лише на 0,8% дпр на фоні високої статистичної бази початку минулого року (59,5% дпр у січні 2004 року). Якщо низькі темпи зростання будівництва та машинобудування зберігатимуться і в наступні місяці, це свідчатиме про суттєве сповільнення інвестиційної активності в країні.

Галузеві тенденції: Невизначеність щодо забезпечення прав власності зростає

Приватизація. Перегляд приватизації створив невизначеність щодо забезпечення прав власності в країні. Віктор Ющенко проголосив, що результати приватизації близько 30 підприємств можуть бути переглянуті, а остаточний перелік таких підприємств буде сформовано найближчим часом. Поки що в судах розглядаються позови щодо законності приватизації кількох великих промислових підприємств, у тому числі металургійного комбінату "Криворіжсталь". Більше того, уряд відмінив усі рішення колишнього Кабінету міністрів, що стосувалися приватизації цього підприємства. Правомірність та прозорість судових рішень щодо кожного можливого об'єкту реприватизації матимуть важливий вплив на очікування інвесторів. Судові рішення визначатимуть очікування інвесторів щодо повернення приватизації в Україні до засад прозорості та конкуренції, а також поліпшення інвестиційного клімату.

Зовнішній сектор: Позитивне сальдо торгового балансу досягло 3,7 млрд. доларів США у 2004 році

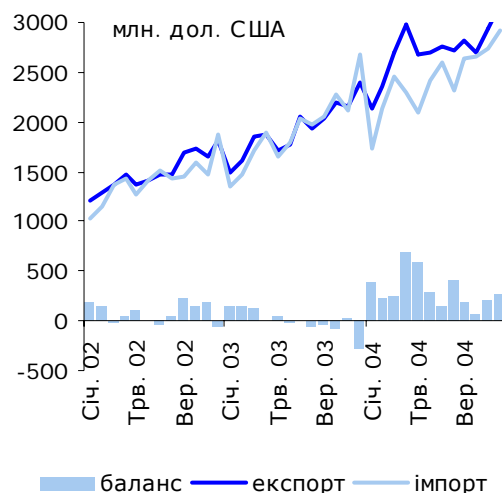
Згідно з даними Держкомстату, у 2004 році експорт товарів зріс на 41,6% у доларовому виразі, в той час як імпорт товарів збільшився на 26,0%. В результаті позитивне сальдо торгового балансу досягло 3,68 млрд. дол. США у порівнянні з 0,06 млрд. дол. США у 2003 році. Завдяки високим цінам на світових ринках внесок експорту чорних металів у загальне зростання експорту склав 42%. У той же час, Україна збільшила експорт машин та транспортного обладнання, що пояснює інші 18% зростання загального експорту. Збільшення імпорту мінеральних продуктів, машин та транспортного обладнання пояснює більше 70% загального зростання імпорту.

Після травня 2004 року розширений Європейський Союз став основним торговельним партнером України. У 2004 році на торгівлю з ЄС-25 припало 31% загального зовнішньоторговельного обороту України, в той час як частка торговельного обороту з Росією, яка залишається найбільшим окремим торговельним партнером України, становила 29%. Минулого року експорт до ЄС-25 зріс на 24%, незважаючи на те, що зміни в торговельному режимі спричинили певне скорочення експорту до Естонії, Угорщини та Словенії. Імпорт з країн ЄС-25 — головного джерела інвестиційних товарів — зріс на 21%. Торгівля з іншими регіонами світу була більш динамічною. Експорт до Росії та імпорт з Росії зросли на 37% кожен, повторюючи минулорічні темпи зростання. Також значно поживавився український експорт до Азії, зростання якого становило 49% порівняно з 7% у 2003 році. Імпорт з країн Азії уповільнився до 12%.

Фіскальна політика: Уряд затвердив ставку ПДВ на нафту, що імпортується, на рівні 20%

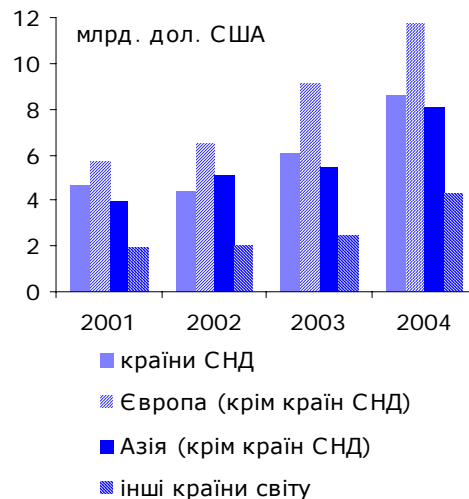
У лютому уряд затвердив ставку податку на додану вартість на нафту, що імпортується, на рівні 20%, яка вводиться з березня 2005 року. Цим рішенням відміняється нульова ставка ПДВ на сиру нафту з Росії, яка була запроваджена для уникнення подвійного оподаткування. До грудня 2004 року ПДВ на нафту справлявся в Росії як в країні походження товару. За офіційними оцінками, нова ставка податку дозволить уряду України

Зовнішня торгівля товарами

Джерело: Держ комстат

Регіональний розподіл експорту товарів

Джерело: Держкомстат

Виконання державного бюджету у січні

Джерело: Держ авне казначейство

додатково залучити до бюджету 6 млрд. грн., переважно внаслідок усунення схем уникнення сплати ПДВ.

У січні 2005 року доходи державного бюджету виконано на рівні 91%. Недовиконання таких основних джерел доходів як податок на додану вартість та неподаткові надходження склало відповідно 14% та 25%. Частково воно було компенсовано перевиконанням надходжень від податку на прибуток підприємств та акцизів на 12% та 13% відповідно. Як звичайно, на початку року видатки державного бюджету були значно нижче запланованого рівня. Так, рівень виконання державного бюджету за видатками склав 75%. В результаті профіцит державного бюджету становив 0,5 млрд. грн.

Соціальна політика: Питома вага трансфертів у доходах домогосподарств зростає до 40%

У 2004 році реальні доходи населення збільшилися на 14,4%. Головною рушійною силою підвищення доходів були виплати соціальної допомоги, спричинені запровадженням державної допомоги пенсіонерам у вересні 2004 року. З вересня по грудень минулого року доходи, отримані населенням у вигляді соціальної допомоги, збільшилися на 52,6% дпр, тоді як зарплата зросла на 11,9% дпр. В результаті протягом грудня питома вага доходів отриманих у формі трансфертів зросла з 35% до 40%, майже зрівнявшись з питоною вагою зарплати. Якщо така тенденція буде продовжуватись і надалі, можна очікувати зростання податкового тягаря на працівників, оскільки підвищення соціальних трансфертів потребуватиме більше коштів.

Згідно з даними Держкомстату структура видатків домогосподарств майже не змінилась, і домінуючою статтею видатків залишилось придбання продуктів харчування. Однак минулого року домогосподарства заощадили менше коштів у формі банківських депозитів та акцій, знову звернувшись до практики купівлі іноземної валюти як способу заощадження, і таким чином змінили тенденцію, яка намітилась у 2003 році. Така поведінка домогосподарств пояснюється політичною нестабільністю, що виникла в останньому кварталі 2004 року.

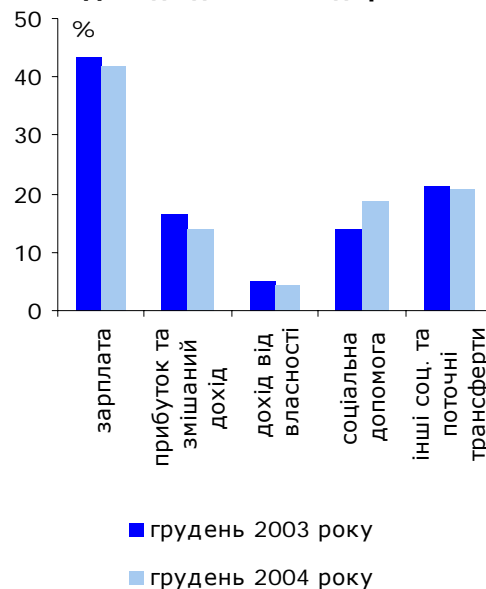
Монетарна політика: НБУ поповнює резерви за рахунок купівлі іноземної валюти

На початку 2005 року НБУ відновив закупки іноземної валюти на міжбанківському ринку. Упродовж перших двох місяців року міжнародні резерви НБУ збільшилися на 1,4 млрд. дол. США та досягли 10,9 млрд. дол. США. Купуючи іноземну валюту, центральний банк постачає до банківської системи гривневі кошти, збільшуючи таким чином грошову базу, яка у лютому зросла на 36,4% дпр. Відповідно, збільшилась й ліквідність банківського сектору, змушуючи банки розширювати кредитування, що, у свою чергу, спровокувало зниження процентних ставок. У лютому середня процентна ставка за кредитами в національній валюті знизилась до 16,8% річних порівняно із 18,1% річних у січні. Однак малоімовірно, що зниження процентних ставок продовжуватиметься такими ж темпами, оскільки через очікування високої інфляції банки не будуть значно знижувати ставки за депозитами й, відповідно, за кредитами. У лютому індекс споживчих цін зріс на 13,3% дпр.

Фінансові ринки: Moody's поліпшив прогноз рейтингу України до рівня "стабільний"

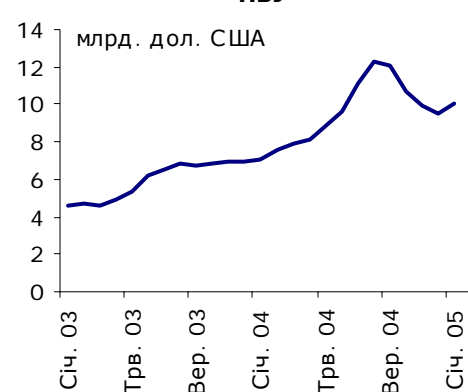
Ринок державних зобов'язань. Рейтингове агентство "Moody's Investors Service" змінило прогноз рейтингу України з рівня "такий, що розвивається" на "стабільний". Перегляд рейтингу відбувся завдяки відновленню політичної стабільності в країні після закінчення президентських виборів та недавнього схвалення нового складу уряду. Moody's встановило рейтингову оцінку "B1" зі стабільним прогнозом для зобов'язань в іноземній

Доходи домогосподарств

Джерело: Держкомстат

Валові міжнародні резерви НБУ

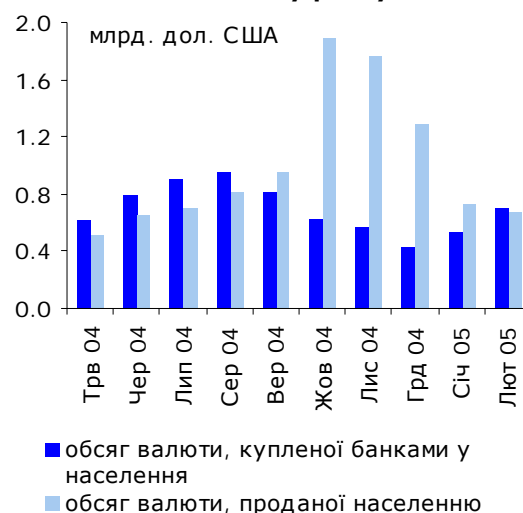
Джерело: НБУ

валюти та державних зобов'язань в національній та іноземній валюті. Рейтинг банківських депозитів в іноземній валюті, який перебував у процесі перегляду в сторону зниження з початку грудня, було підтверджено на рівні "B2" із стабільним прогнозом. Перегляд прогнозу агентством Moody's є позитивним сигналом для іноземних інвесторів, що може сприяти посиленню позицій України на міжнародних ринках капіталу.

Валютний ринок. Наприкінці лютого НБУ відмінив адміністративне обмеження відхилення готівкового обмінного курсу від офіційного курсу НБУ на 2%. Прийняття такого рішення стало можливим завдяки значному зменшенню попиту населення на іноземну валюту на початку 2005 року та відновленню відносної стабільності на ринку. А саме, у січні об'єми чистої купівлі іноземної валюти населенням зменшились до 0,2 млрд. дол. США порівнюючи з 0,8 млрд. дол. США у грудні 2004 року. У лютому попит на іноземну валюту знизився ще більше: обсяги чистої купівлі валюти населенням стали від'ємними і становили мінус 0,03 млрд. дол. США. У найближчому майбутньому готівковий курс, що встановлюється банками, може вийти за межі двохвідсоткового ліміту, таким чином прискорюючи процес природної стабілізації валютного ринку.

Обсяг операцій на готівковому валютному ринку

Джерело: НБУ

Економічні Тенденції

		I кв 03	II кв 04	III кв 04	IV кв 04	Лис.	Грд.	Січ.	Лют.
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	12,1	12,3	13,2	14,2	...	9,9	...	6,5
Зростання ВВП (реальне, кум.)	% дпр	9,4	12,3	12,8	13,4	12,1	12,4*	12,0*	6,5*
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	15,8	18,8	15,9	14,4	12,5	13,4	12,5	8,4
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-10,2	-4,0	-1,5	24,8	19,4	19,1	19,1	3,7
ІСЦ	% дпр	8,2	6,6	8,0	10,7	12,3	11,3	12,3	12,6
ІВЦ	% дпр	11,1	18,4	22,4	23,3	24,1	25,2	24,1	22,6
Експорт (дол. США, кум.)***	% дпр	24,0	38,8	42,7	39,8	...	42,7"	41,6"	...
Імпорт (дол. США, кум.)***	% дпр	28,7	32,6	29,6	26,6	...	28,2"	26,0"	...
Торгівельний баланс товарами (кум.)	млрд. дол. США	-0,27	0,77	2,23	2,91	...	3,41"	3,68"	...
Поточний рахунок, на кінець періоду	млрд. дол. США	2,89	1,67	4,01	5,78	...	x	x	x
Поточний рахунок (кум.)	% ВВП	5,9	14,3	15,5	13,1	...	x	x	x
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	6,94	7,92	9,63	12,11	9,52	9,89	9,52	10,10
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	30,2	32,7	34,2	45,7	34,1	31,2	34,1	34,5
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	17,9	17,2	16,6	17,0	17,9'	17,8	17,9'	18,1
Обмінний курс, середній	дол. США	5,33	5,33	5,33	5,31	5,31	5,31	5,31	5,30
Обмінний курс, середній	євро	6,34	6,67	6,42	6,49	6,88	6,88	7,11	6,98

ДЖЕРЕЛО: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки

' Станом на 24 грудня 2004 року

" Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: Держкомстат), кварталні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)

* Місячні показники не враховують регулярні кварталні перегляди ВВП

** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)

*** Зростання у доларовому виразі

Основні Економічні Показники

		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Номинальний ВВП	млрд. грн.	93,4	102,6	130,4	170,1	204,2	225,8	264,2	345,9 ^с
Номинальний ВВП	млрд. дол. США	50,2	41,9	31,6	31,2	37,8	42,6	49,5	65,1 ^е
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	-3,0	-1,9	-0,2	5,9	9,2	5,2	9,4	12,1 ^е
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	-0,3	-1,0	4,0	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	-1,9	-9,6	-6,9	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,1
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	15,9	10,6	22,7	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	10,1	20,0	19,2	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	7,7	13,2	31,5	20,9	8,6	3,1	7,8	20,4
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	5,0	35,4	15,7	20,8	0,9	5,7	11,2	24,1
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	0,0	-13,4	-7,9	17,9	9,5	10,7	24,0	...
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	2,0	-14,0	-19,1	18,9	14,1	4,9	28,7	...
Поточний рахунок	млрд. дол. США	-1,3	-1,3	0,9 ^о	1,2 ^{оо}	1,4	3,1	2,9	...
Поточний рахунок	% ВВП	-2,7	-3,1	2,9 ^о	3,8 ^{оо}	3,74	7,7	5,9	...
Чисті прями іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,7	0,5	0,6	0,8	0,7	1,4	...
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	2,4	0,8	1,1	1,5	3,1	4,42	6,94	9,52
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-6,8	-2,7	-2,1	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,4
Загальний державний борг	% ВВП	30,3	49,4	61,4	45,2	36,3	34,3	29,45	24,7
Зовн. борг (загальний)	% ВВП	19,4	38,4	49,9	33,0	26,0	24,6	17,3	18,6
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	44,6	21,9	39,3	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1
Обмінний курс, середній	дол. США	1,86	2,45	4,13	5,44	5,37	5,33	5,33	5,31
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	1,90	3,43	5,07	5,44	5,30	5,33	5,33	5,31
Обмінний курс, середній	євро	2,11	2,77	4,39	5,03	4,81	5,03	6,02	6,62
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	2,11	4,02	5,20	5,10	4,67	5,53	6,66	7,22

ДЖЕРЕЛО: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, IFS, власні розрахунки

* Показник розрахований за новою методологією, що застосовується з 2002 року.

"Мінус" означає дефіцит бюджету

° Вартість товарів, переданих у власність Росії згідно з міжурядовою угодою про розподіл Чорноморського флоту, підписаною у травні 1997 року, на загальну суму 726 млн. дол. США не врахована

°° Вартість авіакомплексів, переданих у власність Росії як частина боргу за газ згідно з міжурядовою угодою, підписаною у жовтні 1999 року, на загальну суму 274 млн. дол. США не врахована

^е Попередня оцінка Держкомстату**Скорочення****дпк** до попереднього кварталу**дпр** до попереднього року**дпм** до попереднього місяця**кум.** кумулятивно